

ภาพแทน “ไทย” ในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชา

ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม*

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประเทศไทย

The Representation of Thais in Cambodian History Textbooks Grade 7-12

Chanchai Khongphianthum*

Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 23 August 2024

Revised 29 October 2024

Accepted 11 November 2024

คำสำคัญ

แบบเรียนประวัติศาสตร์ของ

กัมพูชา

ภาพแทน

ไทย

Keywords:

Cambodian history textbook,

representation,

Thai

* Corresponding author

E-mail address:

ganesanee96@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาภาพแทนไทยที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชา ผลการศึกษาพบว่า ภาพแทนไทยที่ปรากฏมีอยู่ 7 ลักษณะ คือ 1. ไทยคือคนป่าที่อพยพมาจากทางตอนใต้ของจีน 2. ไทยเป็นโจรที่ปล้นแผ่นดินและวัฒนธรรมเขมร 3. ไทยเป็นศัตรูของชาติ 4. ไทยเนรคุณเขมร 5. ไทยเคยพ่ายแพ้ให้แก่พม่า 6. ไทยมีกษัตริย์ที่ดี และ 7. การเมืองไทยวุ่นวาย จุดอ่อนของแบบเรียนดังกล่าวคือความถูกต้องของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และการนำเสนอโดยใช้ภาษาพรรณนาที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความจงใจของผู้จัดทำที่ต้องการสร้างความรู้สึกชาตินิยม ด้วยการสร้างศัตรูของชาติขึ้นมา

Abstract

This article aims to study the representation of Thais in Cambodian high school history textbooks. The findings reveal seven key aspects of how Thais are depicted as follows: 1) Thais are portrayed as forest dwellers who migrated from southern China; 2) Thais are seen as a group of bandits who robbed Khmer lands and culture; 3) Thais are shown as enemies of the Khmer; 4) Thais are represented as ungrateful towards the Khmer; 5) Thais are depicted as having been defeated by the Burmese; 6) Thais have good kings; and 7) Thai politics appears absolutely chaotic. The drawbacks of these textbooks are the inaccuracy of the historical information and the misuse of overly emotional literary language. This may reflect the writers' intention to foster a sense of nationalism by depicting Thailand as a dangerous national enemy to the Khmer.

1. บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชามีลักษณะเหมือน “ล้นกับพัน” ที่พร้อมจะกระทบกระทั่งกันอยู่โดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็ก เช่น วาทกรรม “ดอกล้าตวน” ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง “บุพเพสันนิวาส 2” ของไทยที่ชาวกัมพูชาอ้างว่าเป็นดอกไม้ประจำชาติ ดังนั้น การที่นางเอกของเรื่อง คือ นางสาวราณี แคมเปน ถือดอกล้าตวน เพื่อแสดงออกถึงความรักอันยั่งยืนนั้นจึงเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง พวกเขาเห็นว่า นางเอกของเรื่องควรถือดอกราชพฤกษ์ ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำชาติของไทยแทน หรือเรื่อง “ข้าวเหนียวมะม่วง” ที่ชาวกัมพูชาอ้างว่า “เป็นอาหารหวานประจำชาติ” ภายหลังจากที่ชาวกัมพูชาได้ทราบข่าว “มิลลิ” นักร้องสาวชาวไทยรับประทานข้าวเหนียวมะม่วงบนเวทีระดับโลก คืองาน Coachella 2022 ซึ่งจัดขึ้น ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา จนสร้างความไม่พอใจให้กับชาวกัมพูชาในสังคมออนไลน์

ส่วนเรื่องที่ใหญ่ไปกว่านั้น เช่น เรื่องกรณีพิพาท “ปราสาทเขาพระวิหาร” ที่กัมพูชามองไทยว่าเป็นประหนึ่ง “โจร” หรือล่าสุดเรื่อง “คุนโบราณเขมร”¹ ที่ได้รับการบรรจุให้อยู่ในรายการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ 2023 ซึ่งกัมพูชาเป็นเจ้าภาพแทนที่มวยไทย โดยกัมพูชาอ้างว่า “มวยไทย” นั้นมีต้นกำเนิดมาจาก “คุนโบราณ” ของกัมพูชา ส่วนไทยได้ตอบโต้ด้วยการไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมชิงชัยในรายการแข่งขันดังกล่าว

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาที่ไม่ราบรื่นนี้ มีที่มาจากประวัติศาสตร์บาดหมางที่ทั้ง 2 ชาติมีส่วนร่วมกันมาอย่างยาวนาน สำนวนที่ว่า “อยู่ระหว่างเสือกับจระเข้” (เนาจนเลาะกรอเพ็งขลลา) เป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นและผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลุกฝังแนวคิดชาตินิยมให้เกิดขึ้นในกลุ่มชาวกัมพูชา โดยทั้งเสือและจระเข้ต่างก็เป็น อุปลักษณ์ (metaphor) ที่ใช้แทน “ศัตรูของชาติ” โดย “เสือ” หมายถึง ไทย ส่วน “จระเข้” หมายถึง เวียดนาม สาเหตุที่ชาวกัมพูชาไม่พอใจทั้ง 2 ชาตินี้ เนื่องมาจากทั้งไทยและเวียดนามยึดครองดินแดนที่เคยเป็นของกัมพูชา นอกจากนี้ทั้ง 2 ชาติ ยังเคยใช้กัมพูชาเป็นรัฐกันชน (buffer state) มาตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยที่ทั้งไทยและเวียดนามต่างพยายามขยายอิทธิพลของตนเข้าไปครอบงำกัมพูชาทำให้เกิดสงครามครั้งใหญ่ ดังปรากฏหลักฐานสำคัญคือเรื่อง “อานัมสยามยุทธ” การอยู่ระหว่างเสือกับจระเข้นี้เองทำให้กัมพูชาต้องจำยอมรับอำนาจของไทยและเวียดนาม และกษัตริย์กัมพูชาต้องทนอยู่ในสภาพของ “เจ้าสองฝั่งฟ้า”

¹ คำว่า “คุน” (ออกเสียงว่า กุน) หมายถึง ศิลปะการป้องกันตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ มวย ผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากหนังสือเรื่อง “มรดกทางทำศิลปะการป้องกันตัวโบราณเขมร”

กัมพูชามีลักษณะเหมือนกับรัฐจารีตอื่น ๆ ในดินแดนแถบนี้คือ รัฐที่มีอำนาจมากกว่าปกครอง รัฐที่มีอำนาจน้อยกว่าแบบหลวม ๆ เมื่อใดก็ตามที่รัฐที่มีอำนาจมากกว่าอ่อนแอลง รัฐที่มีอำนาจน้อยกว่าก็จะแยกตนเป็นอิสระ การยอมรับอำนาจทำได้โดยการส่งเครื่องราชบรรณาการ นี่คือเหตุผลที่อธิบายว่า เพราะเหตุใด กษัตริย์กัมพูชาจึงจำต้องส่งเครื่องราชบรรณาการไปถวายให้แก่กษัตริย์สยามและจักรพรรดิเวียดนาม ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสเข้ามายึดครองและเสนอให้แกกษัตริย์นโรดมแห่งกัมพูชา (ค.ศ.1860-1904) ว่าฝรั่งเศสจะขอเข้ามาดูแลกัมพูชาในฐานะ รัฐอารักขาใน ค.ศ. 1863 พระเจ้านโรดมจึงทรงยินยอม เพราะทรงเห็นว่าพระทัยที่ต้องยอมรับสภาพของการที่ต้องถูกกดขี่ข่มเหงจากทั้งไทยและเวียดนาม หากต่อมาฝรั่งเศสกลับทำร้ายคนกัมพูชาไม่ต่างจากสองชาติที่กล่าวมาข้างต้นเลย

ในช่วงแรก “ศัตรูของชาติ” จึงประกอบไปด้วยไทย เวียดนาม และฝรั่งเศส หากแต่ในปัจจุบันกลับดูเหมือนว่าศัตรูของชาติเหลือเพียง “ไทย” อยู่ชาติเดียวเท่านั้น เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น?

ถึงแม้ว่าคนกัมพูชาจะไม่ชอบฝรั่งเศสนัก ที่เข้ามากดขี่ข่มเหงในฐานะเจ้าอาณานิคม แต่บุญคุณของฝรั่งเศสก็มีอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้ “เมืองพระนคร” (Angkor) พื้นที่กลับมามีชีวิตอีกครั้ง ฝรั่งเศสทุ่มเททั้งกำลังทรัพย์และกำลังคนระดับแถวหน้าเพื่อมาบูรณะกลุ่มปราสาทต่าง ๆ รวมทั้งยังศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเขมรอย่างจริงจัง สิ่งต่าง ๆ ที่ฝรั่งเศสได้ฝากไว้นี้ทำให้คนกัมพูชาภาคภูมิใจในร่องรอยของอดีตอันเรืองโรจน์ และได้กลายมาเป็น “ปมเชื่อง” ของพวกเขาจบจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังอยู่ไกลออกไป ไม่เหมือนกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย ที่นอกจากจะมี “ประวัติศาสตร์บาดหมาง” แล้วยังอยู่ใกล้กันและพร้อมกระทบกันเช่น “ลิ้นกับฟัน” อีกด้วย

ชาวโลกต่างทราบดีว่า นอกจากจีนแล้ว สมเด็จพระสันตะปาปาเซนต์เปโตรแห่งนครวาติกันระหว่าง ค.ศ. 1998-2023 และในปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งประธานพหุสมัชชา กัมพูชา ยังเอาอกเอาใจเวียดนามมากเป็นพิเศษ ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับเวียดนามดีขึ้นตามลำดับภายหลังจากวันที่ 7 มกราคม ค.ศ. 1979 เมื่อกองทัพเวียดนามเข้ามาช่วยขับไล่กองกำลังเขมรแดงที่ปกครองประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1975-1979 การดำเนินการดังกล่าวเป็นเสมือนการพ้นจาก “คุกที่ไม่มีฝาผนัง”² ทำให้คนกัมพูชาเริ่มมองเวียดนามในฐานะมิตรประเทศมากขึ้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์อันแนบแน่นของทั้ง 2 ประเทศ คืออนุสาวรีย์มิตรภาพกัมพูชา-เวียดนาม ที่ตั้งอยู่ใจกลางกรุงพนมเปญ

² “คุกไม่มีฝาผนัง” เป็นคำกล่าวของคนเขมรในยุคนั้น เนื่องจากเขมรแดงกระทำทารุณกรรมต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ไม่ว่าจะเป็นการให้ทำงานหนัก ให้อดอาหาร จำกัดสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้มีผู้เสียชีวิตไปกว่าครึ่งประเทศจนกลายเป็น “การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์” ครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งที่ประวัติศาสตร์โลกต้องจดจำ

สมเด็จพระสันตะปาปา เชน ได้พยายามสร้าง “ภาพแทน” (representation) ของเวียดนามในฐานะมหามิตร ในขณะที่ นายสม รังสี ผู้นำฝ่ายค้าน พยายามชี้ให้เห็นว่า เวียดนามคือศัตรูสำคัญที่รุกรานอธิปไตยเขมรอยู่ในตอนนี้ ดังนั้น สมเด็จพระสันตะปาปา เชนได้สนับสนุนการจัดประกวดรางวัลวรรณกรรม “7 มกราคม” ของ “สมาคมนักเขียนเขมร” โดยเนื้อหาของวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลดังกล่าว จะต้องนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหายนะของประเทศในสมัยกัมพูชาประชาธิปไตยที่ทั่วทั้งประเทศเต็มไปด้วย “ภูเขากระดูก คลองเลือด”³ ประณามความโหดเหี้ยมอำมหิตผิดมนุษยธรรมของเขมรแดง และตอกย้ำความเชื่อที่ว่า “เวียดนามคือมหามิตร”

ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับเวียดนามเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับไทยกลับสวนทางกัน ไม่ว่าจะเป็นการเผาสถานทูตไทยในปี 2004 การเกิดกรณีพิพาทเรื่องปราสาทเขาพระวิหาร ตลอดจนวิวาทะเรื่องมรดกทางวัฒนธรรม เช่น โขน หนังใหญ่ ไปจนกระทั่งถึงดอกคำจวน เป็นต้น ที่กัมพูชาอ้างสิทธิ์ว่าเป็นสมบัติประจำชาติตน

ผู้วิจัยได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์บทอ่านในหนังสือเรียนภาษาเขมรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของราชอาณาจักรกัมพูชา” (ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม, 2555) ผลการวิจัยส่วนหนึ่งช่วยอธิบายว่า เพราะเหตุใดคนกัมพูชาจึงมองว่า “คนไทยคือศัตรูของชาติ” ทั้งนี้เนื่องมาจากสิ่งที่ภาครัฐได้ปลูกฝังให้แก่เยาวชนผ่านระบบการศึกษาที่เรียกว่า “หลักสูตรแฝง” (Hidden Curriculum) นั้น ได้ซ่อนความเกลียดชังประเทศไทยและคนไทยไว้ภายในบทอ่านภาพประกอบบทอ่าน รวมทั้งภาพหน้าปกแบบเรียน

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า วิชาภาษาเขมรซึ่งไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ “ประวัติศาสตร์บาดหมาง” ยังนำเสนอภาพแทนไทยไว้จำนวนไม่น้อย เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาพแทนไทยจากแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชา ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวโดยตรง

บทความวิจัยชิ้นนี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ภาพแทนไทยในนวนิยายเขมร” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภายหลังจากที่ผู้วิจัยศึกษาภาพแทนไทยที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชาแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษานี้ไปเชื่อมโยงกับการสร้างภาพแทนของผู้สร้างงานนวนิยายเขมรซึ่งล้วนแต่เป็นผลผลิตที่เกิดจากระบบการศึกษาที่ภาครัฐจัดตั้งขึ้นทั้งสิ้น

³ ภูเขากระดูก คลองเลือด (ภานุฉิ่ง สุธิงฉาม) เป็นการใส่ไวหยาเปรียบเทียบ หมายถึง ประชาชนเขมรที่เสียชีวิตเพราะน้ำมือของเขมรแดงนั้นมีจำนวนมาก เห็นได้จากโครงกระดูกที่กองทับถมกันสูงเยี่ยงเขมรภูเขา และเลือดที่รินไหลเป็นสายป่านลำคลอง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภาพแทน ภาพแทนไทย และผลกระทบของภาพแทนไทย ที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชา

3. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่ามีข้อมูลที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดเรื่องภาพแทน

สุรเดช โชติอุดมพันธ์ (2548) ได้บรรยายในหัวข้อ “วาทกรรม ภาพแทน อัตลักษณ์ วรรณคดีศึกษาในบริบทสังคมวัฒนธรรม” ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน ค.ศ. 2005 เนื้อหากล่าวโดยสรุปคือ วาทกรรม (discourse) ภาพแทน (representation) และอัตลักษณ์ (identity) ล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดย “วาทกรรม” ในกรอบวัฒนธรรมศึกษา หมายถึง กรอบความคิดที่นำเสนอผ่านตัวบท เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ละคร รวมไปถึงโฆษณา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการควบคุมและการจัดการความคิดของผู้คนในแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักวิชาการคนสำคัญชาวฝรั่งเศส ได้กล่าวว่า “ความจริงในอุดมคติ” เป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากสายสัมพันธ์ระหว่าง “ความรู้” กับ “อำนาจ” กล่าวคือ ผู้ที่มีอำนาจ คือผู้ที่สามารถกำหนดว่าสิ่งใดคือความรู้ของสังคมในยุคหนึ่ง ๆ เราจึงควรมองความจริงในฐานะของ “ระบอบแห่งความจริง” (regime of truth) ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยผู้เขียน และแสดงออกผ่านทาง “ปฏิบัติการทางวาทกรรม” (discursive practices) ที่ปรากฏอยู่ในตัวบทต่าง ๆ เรียกความจริงดังกล่าวว่า “ภาพแทน” หรือ “การนำเสนอภาพแทน” (representation) ซึ่ง สจวร์ต ฮอลล์ (Stuart Hall) ได้อธิบายว่า คือการผลิตสร้างความหมายโดยใช้ระบบสัญลักษณ์ ผ่านกระบวนการ 2 ระดับคือ 1) การนำเสนอภาพแทนภายในใจ (mental representation) 2) การนำเสนอภาพแทนผ่านระบบสัญลักษณ์ คือ “ภาษา” ผู้เขียนหรือผู้นำเสนอจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นผู้กำหนดกรอบและให้ความหมายนั่นเอง ตัวอย่างเช่น วาทกรรมเรื่องรักร่วมเพศ (homosexuality) เป็นสิ่งที่มีความหมายนั้นเอง ตัวอย่างเช่น วาทกรรมเรื่องรักร่วมเพศ (homosexuality) เป็นสิ่งที่มีความหมายนั้นเอง ตัวอย่างเช่น วาทกรรมเรื่องรักร่วมเพศ (homosexuality) เป็นสิ่งที่มีความหมายนั้นเอง มานานตั้งแต่สมัยกรีกโรมัน กลับถูกมองว่าเป็นสิ่งผิดปรกติในสมัยหลัง (คริสต์ศตวรรษที่ 19) เห็นได้จากภาพแทนที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ

การศึกษาเรื่องวาทกรรมและภาพแทนยังโยงไปสู่การศึกษา “อัตลักษณ์” (Identity) ซึ่งเป็นเรื่องของการยอมรับและต่อรองกับวาทกรรม เป็นการตั้งคำถามกับ “ความเป็นตัวตน”

และ “ความเป็นอื่น” (otherness) ด้วยการสรรหา “ความแตกต่าง” (difference) จนทำให้เกิด ขั้วตรงข้าม (binary opposition) ขึ้น

สุรเดช โชติอุดมพันธ์ (2548) ได้สรุปว่า วรรณกรรมคือ “ภาพแทน” ที่ให้ความหมาย กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง ตามแต่ “วาทกรรม” ที่ผู้เขียนเป็นคนกำหนดว่ามีลักษณะอย่างไร อัตลักษณ์ของตัวละครในเรื่องก็ถือเป็น “ภาพแทน” อย่างหนึ่งที่ผ่านกระบวนการให้ “ความหมาย” และ “คุณค่า” การศึกษาแง่มุมเหล่านี้เชื่อมโยงกับบริบทของสังคมปัจจุบัน จะทำให้เห็นปฏิสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างนักเขียนกับสังคม ไม่ว่าจะเป็นการโอนอ่อนผ่อนตาม หรือต่อต้าน

3.2 การศึกษาแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของกัมพูชา

ศานติ ภักดีคำ (2567) ได้เขียนบทความเรื่อง “ไทย ในแบบเรียนประวัติศาสตร์ กัมพูชา ตัวร้ายแย่งชิงแผ่นดิน – นำความวิบัติสู่เขมร” ตีพิมพ์ในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม ฉบับเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 บทความนี้ศึกษาแบบเรียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชาหลายเล่ม เช่น “ประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชา” ของชา อวม, ไผ่ เฝง และโสม อิน ซึ่งเป็นแบบเรียน ระดับประถมศึกษา “แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์” ของตริง งา ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 1973 “ประวัติศาสตร์สังเขปเกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์เขมร-สยาม (สยาม)” ของแปน นุต ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2001 “สังคมวิชาเขมร” ของสร สารุน เป็นต้น เนื้อหาของบทความสรุปได้ว่า คนไทย อพยพลงมาจากมณฑลยูนนาน ต่อมาได้ทำสงครามกับกัมพูชาและแย่งชิงดินแดนของกัมพูชาไป สงครามครั้งสำคัญ เช่น สงครามสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงยกทัพไปตีเมืองละแวก พระองค์ทรงกวาดต้อนนักปราชญ์ราชบัณฑิตและนำเอาทรัพย์สินสมบัติกลับมายังกรุงศรีอยุธยา เป็นจำนวนมาก ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ไทยพยายามเข้ามาแทรกแซงการเมือง ภายในของกัมพูชาและแย่งชิงดินแดน คือ เมืองพระตะบอง เมืองเสียมเรียบ จนกระทั่งเมื่อ ฝรั่งเศสเข้ามาปกครองกัมพูชา ไทยจึงต้องคืนดินแดนดังกล่าวให้แก่กัมพูชาไป นอกจากนี้ แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของเขมรยังมีการกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างกัมพูชากับสยาม อีกหลายครั้ง เช่น การที่กัมพูชาต้องเสียดินแดนให้แก่สยามในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1941-1946) หรือกรณีพิพาทปราสาทเขาพระวิหาร ค.ศ. 1962 เป็นต้น

มิตต ทรัพย์ผุด และ วุฒิชัย นาคเขียว (2557, น. 123-146) ได้เขียนบทความเรื่อง “พัฒนาการของหนังสือเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชา ตั้งแต่สมัยอาณาจักรเขมรโบราณถึงปัจจุบัน” ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม- มิถุนายน 2557) สรุปได้ว่า พัฒนาการหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชาสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรก หนังสือเรียนประวัติศาสตร์สมัยอินโดจีนฝรั่งเศส ค.ศ. 1904-1954 ได้แก่ หนังสือ ชื่อ “ประวัติศาสตร์ของราชอาณาจักรกัมพูชา ตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันฉบับสังเขป” (Histoire sommaire du royaume de Cambodge des origines à nos jours) ขององรี รูสสิเยร์

(Henri Russier) ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 1914 และหนังสือเรื่อง “กัมพูชา, ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ฉบับสังเขปของที่ประชุมครูฝ่ายจัดการศึกษาส่วนภูมิภาคกัมพูชา” (Le Cambodge, abrégé d'histoire et de geographic) ซึ่งตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1916 หนังสือเรียนนี้พยายามชี้ให้เด็กและเยาวชนชาวเขมรเห็นว่า ฝรั่งเศสมีความชอบธรรมที่จะเข้ามามีอำนาจเหนือกัมพูชา ทั้งนี้เพื่อปกป้องให้รอดพ้นจากศัตรูคือสยามและเวียดนาม และทำให้ประเทศเขมรพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สาธารณสุข และการศึกษา

ช่วงที่ 2 ช่วงระยะเวลาหลังสมัยอาณานิคมฝรั่งเศสจนถึงสมัยปัจจุบัน (ค.ศ. 1954-1993) กัมพูชาได้กลับมาใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาราชการ หนังสือเรียนเล่มสำคัญคือหนังสือประวัติศาสตร์กัมพูชาของตริง งา ซึ่งเป็นอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 1973 เนื้อหากล่าวถึงประวัติศาสตร์กัมพูชาสมัยต่าง ๆ ตั้งแต่ยุคโบราณมาจนถึงปัจจุบัน ความขัดแย้งระหว่างประเทศกัมพูชากับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะสยามและเวียดนาม ขณะที่ฝรั่งเศสยังคงได้รับการยกย่อง ซึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลฝรั่งเศสในขณะนั้น ที่มีต่อรัฐบาลสาธารณรัฐของจอมพลลอน นอล ในขณะนั้น (ค.ศ. 1970-1975) นอกจากนี้ ตริง งา ยังได้อธิบายสาเหตุของความล้มเหลวของการปกครองอาณาจักรกัมพูชาว่าเป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างบรรดาสมาชิกในพระราชวงศ์ของกัมพูชาอีกด้วย

ช่วงที่ 3 หนังสือเรียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชาจาก ค.ศ. 1993 - ปัจจุบัน มิตต ทรัพย์ผุด และ วุฒิชัย นาคเขียว (2557) ได้เลือกหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 10-12) ซึ่งกระทรวงอบรม ยุวชน และกีฬา (Ministry of Education, Youth and Sport) ให้การรับรองมาเป็นกรณีศึกษา โดยแบบเรียนนี้มีความสำคัญกับลำดับการขึ้นครองราชย์ของพระมหากษัตริย์นับตั้งแต่สมัยเมืองพระนครเรื่อยมา รวมไปถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างเขมรกับสยาม เวียดนามและฝรั่งเศส โดยใช้ถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงการถูกเอารัดเอาเปรียบจากทั้ง 3 ประเทศ นอกจากนี้ ผู้เขียนแบบเรียนฯ ยังยกย่องวีรกรรมที่กล้าหาญ เช่น พระองค์ด้วง และสมเด็จพระนโรดม สีหนุ เป็นต้น

มิตต ทรัพย์ผุด และ วุฒิชัย นาคเขียว ยังชี้ให้เห็นว่า หนังสือเรียนเหล่านี้ได้ผลักดันให้ประชาชนเขมรเข้าไปอยู่ใน “กับดัก” ของเรื่องเล่าในอดีต (narratives of the past) โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (historical sources) จนในที่สุดได้นำไปสู่การบ่มเพาะความรู้สึกขัดแย้งทั้งภายในตนเองและต่อประเทศเพื่อนบ้าน ที่ได้รับบทแสดงอยู่บ่อยครั้งให้เป็นผู้ร้ายในหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ของเขมร

อย่างไรก็ดี งานของมิตต ทรัพย์ผุด และวุฒิชัย นาคเขียว ศึกษาแบบเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ดังนั้น บทความชิ้นนี้ของผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของแบบเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพแทนไทยในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของกัมพูชา” มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของกัมพูชา ซึ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 จะใช้ชื่อแบบเรียนว่า “ศึกษาสังคม” (ศึกษาสังคม) โดยแบบเรียนดังกล่าวจะแบ่งสาระการเรียนรู้ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านภูมิศาสตร์ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านศิลปกรรม-หน้าที่พลเมือง และด้านคหกรรม ดังนี้

แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม 7” (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2017
แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม 8” (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2015
แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม 9” (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2011
แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม 10” (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4) ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2017
ส่วนแบบเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ใช้ชื่อว่า “ประวัติวิทยา” (ประวัติวิทยา) ซึ่งเนื้อหาจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ แบ่งออกเป็นประวัติศาสตร์โลก ประวัติศาสตร์ของประเทศกัมพูชา และประวัติศาสตร์ในภูมิภาคอาเซียน/เอเชียแปซิฟิก

แบบเรียนวิชา “ประวัติวิทยา 11” (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5) ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2017
แบบเรียนวิชา “ประวัติวิทยา 12” (ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ฉบับที่ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2011
แบบเรียนที่กล่าวมาข้างต้นจะต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองโดยกระทรวงอบรมเยาวชนและกีฬา ของราชอาณาจักรกัมพูชา และตีพิมพ์โดยโรงพิมพ์จัดพิมพ์และเผยแพร่ (Publishing and Distribution House) ก่อนที่จะอนุญาตให้ใช้ทำการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาทั่วประเทศ

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดทางวรรณกรรมเรื่อง “ภาพแทน” ในการสร้างภาพแทนของ “ไทย” ในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาของกัมพูชา เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่คนกัมพูชามีต่อประเทศไทย รวมทั้งคนไทย

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของ กัมพูชา รวมทั้งเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากตัวบท (Textual Analysis) ลักษณะของการใช้ ภาษา เพื่อให้ทราบถึงมโนทัศน์ที่คนเขมรมีต่อประเทศไทยและคนไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ถูกปลูกฝัง ให้แก่เยาวชนเขมรผ่านทางแบบเรียน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

คำว่า “ไทย” ในบทความชิ้นนี้ ยึดตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 590) ว่าหมายถึง น. ชื่อประเทศที่อยู่ในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนติดต่อกับลาว เขมร มาเลเซีย และพม่า; ว. ที่เกี่ยวกับประเทศไทย เช่น ผัดไทย อาหารไทย คนไทย รัฐบาลไทย

6. ภาพแทนไทยในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชา

ภาพแทน “ไทย” ที่แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของกัมพูชาพยายามนำเสนอให้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

6.1 “ไทย” คือ กลุ่มคนป่าที่อพยพลงมาจากทางตอนใต้ของจีน

แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้กล่าวถึงไทยว่าเป็นกลุ่ม คนป่าที่อพยพลงมาจากทางตอนใต้ของจีน ดังนี้

នៅសតវត្សទី ៧ និង ៨ ក្នុងរាជធានីនៃប្រទេសចិន ជនជាតិចៃ (ពូជអាស៊ីខាងត្បូង) បានបង្កើតរដ្ឋ ណាមពីវ ដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលស្ថិតក្នុងខេត្តយូណានបច្ចុប្បន្ន។
ដំបូង ពួកសៀមចុះមកតាំងទីនៅភាគកណ្តាលនៃមេណាម
ចន្លោះរដ្ឋនារីកសិកម្មវិបុលដោយហើយបានបង្កើតជាបុរី
និងរដ្ឋតូចៗជាច្រើនចិតក្រោមអំណាចស្តេចត្រាញ។ នៅសតវត្សទី ១២ ពេប្រះបើឃ្លាស្វាម
(Syam) និងរួចម្នាក់ជនជាតិ សៀមនៅលើឥរិយាបថនៃប្រទេសអង្គរវត្ត
ព្រមទាំងមានសេចក្តីឱ្យនាមថា ស្វាមរួចបញ្ជាក់ថាជាពួកកៃ

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2015, p. 138)

អរិយធម៌ខ្មែរឱ្យទៅជាបស់ខ្លួន។ ជាក់ស្តែងក្នុងសតវត្សទី ១៨ និង ១៩ សៀមបានបញ្ជូនកងទ័ពចូលឈ្លានពានបូរណភាពទឹកដីខ្មែរ (ធាតុជំបងសៀមរាបស៊ីរីសោភ័ណ)។ ក្នុងសម័យវិទ្យាសាស្ត្រថ្មីនេះទៀតសោត ចោរសៀមក៏បានញុំញើតនិងនិយាយអះអាងថា ប្រាសាទខ្មែរមួយចំនួនដូចជា ព្រះវិហារ ជាដើមនោះជាបេតិកភណ្ឌរបស់ជាតិសៀមថែមទាំងអះអាងដោយ ឥតអ្សទខ្មែរថាជាស្នាព្រះ ហស្តនៃក្សត្រសៀម ដែលកាលសម័យនោះគង់តាមផងភ្នំចម្ងាយច្រើនពាន់គីឡូម៉ែ តភាគខាងជើងនៃ ព្រះរាជាណាចក្រខ្មែរ។

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2015, pp. 139-140)

ชนชาติเสียม หรือสยาม ซึ่งลงมาจากทางทิศเหนือในศตวรรษที่ 13 นั้นไม่มีมรดกทางวัฒนธรรม อารยธรรมเป็นของตนเองเลย กล่าวคือพวกเขาซึ่งเป็นเจ้าเมืองหลายเมืองได้รวมตัวกันปกครอง ส่วนตัวอักษรและศิลปะต่าง ๆ ไม่มีอะไรหลงเหลือไว้ให้เป็นมรดกตกทอดเลย พวกสยามได้ลอกเลียนเอาสมบัติวัฒนธรรมของเขมร ประกอบด้วย อักษร ศาสนา ศิลปะ และระเบียบการปกครอง และกฎหมายต่าง ๆ ภายหลังจากที่เขาได้ยึดเอาดินแดนเขมรได้ส่วนหนึ่ง และได้ยกทัพเข้ามาตีเมืองพระนคร หลังจากนั้นจึงได้บังเกิดเป็นวัฒนธรรม อารยธรรมเสียม คำเขมรเป็นจำนวนมากได้กลายเป็นคำยืมที่ใช้ในภาษาเสียม พ่อขุนรามคำแหงได้ดัดแปลงตัวอักษรเขมรให้กลายเป็นตัวอักษรเสียม เสียมได้ดัดแปลงวัฒนธรรม อารยธรรมเขมรให้กลายเป็นของตนเอง เห็นได้อย่างเด่นชัดในช่วงศตวรรษที่ 18 และ 19 เสียมได้ส่งกองทัพเข้ามาย่ำยีอริปไตยบนแผ่นดินเขมร (พระตะบอง เสียมเรียบ ศรีโสภณ หรือบันทายมีชัย) นอกจากนี้ในสมัยวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ (สมัยปัจจุบันที่โลกเจริญด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) นี้โจรสลัดก็ไม่มีพรันฝรั่งและกล่าวอ้างว่า ปราสาทของเขมรจำนวนหนึ่ง เช่น ปราสาทพระวิหาร เป็นต้น นั้นเป็นมรดกของชาติเสียม แถมยังอ้างโดยไม่มี ความละเอียดว่า เป็นฝีมือของกษัตริย์เสียม ซึ่งในสมัยนั้นประทับอยู่บริเวณเทือกเขาที่อยู่ห่างจากเมืองพระนครของเขมรไปทางทิศเหนือเป็นระยะทางหลายพันกิโลเมตร

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

สยามปกครองเมืองพระนครเป็นครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1394-1401)

กษัตริย์สยามพระนามว่า ราเมศวร ทรงเสียพระทัยเหตุที่พ่ายแพ้ให้แก่กองทัพเขมร จึงทรงเตรียมแผนการที่จะตีเอาเมืองพระนครอีกครั้งหนึ่งใน ค.ศ. 1393 พระเจ้าธรรมราชาธิราชทรงบัญชาให้แม่ทัพ ประกอบด้วย พระยาแก้ว พระยาดี และพญาเขต นำทัพไปต่อสู้สกัดทัพสยาม แต่เพราะเหตุที่กองทัพสยาม มีคนเป็นจำนวนมากและกล้าแข็ง จึงได้ล้อมราชธานีพระนครไว้นานถึง 7 เดือน แต่ก็ตีไม่แตก สยามจึงได้ใช้กลอุบายให้ทหารจำนวน 13 นายปลอมตัวเข้ามาปะปนอยู่ในทัพเขมร ทัพเขมรไม่เข้าใจในกลอุบายของสยาม จึงเหมือนนำศัตรูเข้าบ้าน เป็นโอกาสให้สยามเปิดประตูเมืองพระนครทางด้านทิศตะวันตกให้สยามเข้ามายึดเอาเมืองพระนครได้สำเร็จ กษัตริย์สยาม⁴ ได้ทรงแต่งตั้งให้พระราชโอรสทรงพระนามว่า พระยาแพรก หรือ อินทรราชา ไปปกครองเมืองพระนครตั้งแต่ ค.ศ. 1394-1401 สยามได้กวาดต้อนประชาชนเขมรจำนวน 70,000 คน และรวบรวมทรัพย์สินอันมีค่าเอาไปไว้ที่ประเทศสยามทั้งหมด สยามได้ทำร้ายประชาชนเขมรอย่างป่าเถื่อน พวกสยามได้แต่งตั้งให้เจ้าเมืองสยามปกครองเขมร และยังคงขี่ข่มเหงทำร้ายคนเขมร”

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

สยามสามารถยึดเมืองพระนครได้เป็นครั้งที่ 2 ด้วยวิธีการที่ไม่ต่างจากในครั้งแรก คือ ไม่ได้เอาชนะด้วยฝีมือในการต่อสู้ หากแต่เอาชนะด้วยกลอุบาย สยามได้ใช้ให้ทหารปลอมตัวเข้ามาเป็นไส้ศึกปะปนอยู่ในกองทัพเขมร และอาศัยจังหวะที่กองทัพเขมรไม่ทันระวังตัว ลอบเปิดประตูเมืองทางด้านทิศตะวันตกจนทำให้กองทัพสยามสามารถเข้ายึดเมืองพระนครได้สำเร็จ⁵ หลังจากนั้นสยามได้กวาดต้อนประชาชนไปถึง 70,000 คน พร้อมทั้งยังขนทรัพย์สินสมบัติอันมีค่ากลับไปด้วย สิ่งที่น่าสนใจคือ ในครั้งที่ 2 เขมรต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ปกครองชาวสยามเป็นระยะเวลา 7 ปี สยามได้ “ทำร้ายคนเขมรอย่างป่าเถื่อน” และ “กดขี่ ข่มเหง ทำร้ายคนเขมร” วาทกรรมเหล่านี้ได้ตอกย้ำภาพของไทยในฐานะ “ศัตรูของชาติ” ให้แจ่มชัดยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ยังได้กล่าวสรุปถึงสาเหตุของการล่มสลายของเมืองพระนคร เพื่อตอกย้ำว่าสยามคือศัตรูของชาติ ดังนี้

⁴ “กษัตริย์สยาม” ที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของเขมรน่าจะหมายถึง สมเด็จพระบรมราชาธิบดีที่ 2 (เจ้าสามพระยา) เนื่องจากทรงเป็นพระราชบิดาของพระยาแพรก หรือพระนครอินทร์

⁵ ประตูเมืองด้านทิศตะวันตกเป็นประตูผี ความหมายโดยนัยคือ กองทัพสยามไม่ต่างจากกองทัพผี

ពេលសង្គ្រាមជាមួយសៀម ពួកវាមិនត្រឹមតែបំផ្លាញផ្ទះសំបែង ទ្រព្យសម្បត្តិ

ផលជំណាំ កាប់សម្លាប់ ពៀរ ប្រជាជនប៉ុណ្ណោះទេ

តែថែមទាំងបានបំផ្លាញសេដ្ឋកិច្ចខ្មែរដល់បូសគល់តែម្តង ដូចជា កម្រិតបាយណ៍

ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ កម្រិតជីស្រ។

ក្នុងពេលនោះតំបន់អង្គរមានអាកាសធាតុក្តៅខឹង ព្រះធរណីបែក ក្របែង

បានជំរុញឱ្យមានប្រតិកម្មយ៉ាងសាហាវ ដែល

ធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រខ្មែរខូចខាតមិនអាចជួសជុលបាន ហើយដែលគេមិនអាចស្មានបាន

ទឹកស្ទឹងដែលជាប្រភពរស់នៅរបស់

ប្រជាជនត្រូវរាំងស្ងួតដោយសារល្អប្រែច្រើនពេក។

ប្រការនេះនាំឱ្យយើងបើករាជធានីទៅតាំងឯកន្លែងថ្មីទៀត។

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2017a, p. 164)

คราวสงครามกับสยาม พวกมันไม่เพียงแต่ทำลายบ้านเรือน
ทรัพย์สินสมบัติ พืชผล

ทางการเกษตร ฆ่าฟัน กวาดต้อนประชาชนแต่เพียงเท่านั้น แต่ยัง
ได้ทำลายเศรษฐกิจของเขมรแบบถอนรากถอนโคนอีกด้วย เช่น ทำลายบาราย
ระบบชลประทาน ทำลายไร่นา

ในเวลานั้นบริเวณเมืองพระนครมีภูมิอากาศแห้งแล้ง และผืนดิน
แตกระแหง ส่งผลกระทบอย่างเลวร้าย ทำให้ระบบชลประทานประสบกับ
ปัญหาขาดแคลนไม่สามารถแก้ไขได้ และที่เขานึกไม่ถึง แม่น้ำลำคลองซึ่ง
เป็นต้นกำเนิดของการดำรงชีวิตของประชาชนต้องแห้งขอดเพราะเหตุที่
มีดินตะกอนมากจนเกินไป ประการนี้ทำให้ต้องย้ายราชธานีไปตั้งยังสถานที่
แห่งใหม่อีก

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

ข้อความข้างต้นยังคงใช้สรรพนามเรียกสยามว่า “พวกมัน” เมื่อสังเกตในย่อหน้าแรก
เพียงย่อหน้าเดียวจะพบว่า มีการใช้คำกริยาที่ให้ความหมายไปในเชิงลบ (negative meaning)
ได้แก่ “บุหลณ” (ทำลาย, ล้างผลาญ) พบ 2 ครั้ง, “กมฺเทจ” (ทำลาย, ทำให้พัง) พบ 2 ครั้ง,
“กាប់สมฺลាប់” (ฆ่าฟัน) พบ 1 ครั้ง และ “เกียร” (กวาดต้อน) พบ 1 ครั้ง จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า
เพราะเหตุใดเขมรจึงใช้สรรพนามเรียกไทยว่า “พวกมัน”

การกระทำที่สยามกระทำต่อเขมรนั้น เป็นการใช้ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมที่สำคัญคือการทำลายองค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของอาณาจักร (ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำและการเกษตร) ทำให้คนเขมรไม่สามารถฟื้นฟูอาณาจักรของตนให้กลับมาเจริญรุ่งเรืองได้อีกเลย

6.4 ไทยเนรคุณเขมร

วาทกรรมเรื่อง “สยามเนรคุณเขมร” (สยามมีลคุณเขมร) ปรากฏอยู่บ่อยครั้งในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์เขมร นอกจากนี้ แบบเรียนวิชาศึกษาสังคมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Ministry of Education, Youth and Sport, 2015, pp. 118-119) ยังได้กล่าวอีกว่า ใน ค.ศ. 1588 สยาม (กองทัพสมเด็จพระนเรศวรมหาราช) ได้ยกทัพเข้ามาตีเขมรผ่านทางเมืองบันทายมีชัย พระตะบอง โพธิสัตว์ จนกระทั่งเข้ามัล้อมเมืองละแวกไว้นานถึง 3 เดือน หากแต่ไม่สามารถตีเมืองละแวกให้แตกพ่ายได้ จนต้องถอยทัพกลับไปเพราะขาดเสบียงอาหารและเกิดโรคระบาด แต่ก่อนที่จะยกทัพกลับ สยามได้ใช้กลอุบายด้วยการสาตเงินพดด้วงเข้าไปในป่าไผ่ ซึ่งเขมรใช้เป็นกำแพงเมืองตามธรรมชาติ เมื่อสยามยกทัพกลับไปแล้ว ชาวบ้านจึงชวนกันออกมาแผ้วถางป่าไผ่เพื่อหาเก็บเงินพดด้วง ต่อมาใน ค.ศ. 1594 สยามได้ยกทัพเข้ามาตีเมืองเขมรอีกครั้ง คราวนี้ทัพสยามสามารถยึดครองเมืองบันทายละแวกได้อย่างง่ายดาย พระเจ้าสัตถาที่ 1 พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์จึงได้พากันเสด็จหนีไปยังลาวได้ ก่อนที่จะสวรรคตลงใน ค.ศ. 1596⁶ ส่วนพระเจ้าศรีสุริโยพรรณพระราชอนุชาซึ่งต่อมาได้ขึ้นครองราชย์เป็นพระบรมราชาที่ 7 (ค.ศ. 1603-1618) ได้ถูกสยามจับตัวไปได้

เช่นเดียวกับแบบเรียนวิชา “ประวัติวิทยา” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กล่าวถึงสงครามใน ค.ศ. 1588 และ “มูลเหตุในการเสียบันทายละแวก” ตอนหนึ่งว่า

มูลเหตุในการเสียบันทายละแวก

ประเภท : สุตาสี ๑

เมตตบงฺเหวฬุยวโรฒา กรุณฺหณฺญามบสฺสเสยฺยตีการุญฺทการบสฺสวฺยา ฯ

เสยฺย : **เสยฺยธิดคฺคณ** เปรือนุชิตบถุสสนฺนุชยกยการณิกุณฺหณฺญามบสฺสวฺยา

อิหฺมฺ เปรือนุชิตบถุสสนฺนุชยกยการณิกุณฺหณฺญามบสฺสวฺยา

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2017b, pp. 136-137)

⁶ เอกสารทางฝั่งไทยได้ระบุว่า นักสัตถาถูกสยามจับตัวไว้ได้ และสมเด็จพระนเรศวรมหาราชโปรดให้ประกอบพิธีปฐมกรรม ตัดเศียรพระยาละแวกนำโล่หิตมาล้างพระบาท

มูลเหตุในการเสียเมืองบันทายละแวก

พระราชฯ : สัตถาที่ 1 โฉดเขลาไปช่วยกอบกู้เอกราชกรุงศรีอยุธยา
ของสยามจากการปกครองของพม่า

สยาม : **สยามเพรคุณ** ใช้กลอุบายส่งพระสงฆ์มาสืบข่าวภายใน
บันทายละแวก และใช้กลอุบายสาตเงินพดด้วงเข้าไปในกอไผ่”

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

6.5 ไทยเคยพ่ายแพ้ให้แก่พม่า

ไทย ไม่ใช่ชาติที่ยิ่งใหญ่ แม้จะเคยมีชัยชนะเหนือเขมร แต่ก็ต้องพ่ายแพ้ให้แก่พม่า
ถึง 2 ครั้ง แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์
ชาติไทยโดยเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

ตามประวัติศาสตร์ไทยแบ่งออกเป็น 4 สมัยคือ

- สมัยสุโขทัย (๑๒๓๘-๑๓๕๐)

สมัยสุโขทัยเป็นยุคที่ประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองที่สุดในสมัยสุโขทัย

โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองสุโขทัย

- สมัยอยุธยา (๑๓๕๐-๑๗๖๗)

สมัยอยุธยาเป็นยุคที่ประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองที่สุดในสมัยอยุธยา

โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองอยุธยา

- สมัยธนบุรี (๑๗๖๗-๑๘๐๐) พระเจ้าตากสิน

พระเจ้าตากสินทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี

โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองธนบุรี

โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองธนบุรี

- สมัยรัตนโกสินทร์ (๑๘๐๐-ปัจจุบัน) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองรัตนโกสินทร์

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2011a, p. 152)

ตามประวัติศาสตร์ประเทศไทยแบ่งออกเป็น 4 สมัยคือ

- สมัยสุโขทัย (ค.ศ. 1238-1350) สยามได้โจมตีเอาเมืองสุโขทัย

จากเขมร และได้ก่อกำเนิดรัฐสยามโดยพ่อขุนรามคำแหง

- สมัยอยุธยา (ค.ศ. 1350-1767) สยามได้ขยายดินแดนมายัง

อาณาจักรเขมรและครอบครองดินแดนบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

ใน ค.ศ. 1767 กษัตริย์พม่าทรงพระนามว่า บูเรงนอง ได้ตีกรุงศรีอยุธยา

จนพังพินาศ

ในศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 พระองค์เป็นตัวแทนที่ทำให้เกิดความทันสมัยทั้งในด้านการเมืองและสังคมในประเทศ คือ พระมหากษัตริย์มงกุฎ (ค.ศ. 1851-1868) และจุฬาลงกรณ์ (ค.ศ. 1868-1910) สมเด็จพระจุฬาลงกรณ์ทรงรอบรู้ภาษาต่างประเทศและเคยเสด็จไปเยือนหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงสนพระทัยในทวีปยุโรป พระองค์ทรงมีความกล้าหาญในการรับผลสำเร็จในระบบการปกครองแบบตะวันตก ตามการศึกษาวิทยาการสมัยใหม่และการนำไปปฏิบัติใช้ในสังคมสยาม รวมทั้งการเชิญผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติให้มาทำงานในประเทศไทยอีกด้วย พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระจุฬาลงกรณ์มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสังคมสยามสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการปกครองของรัฐบาล ตุลาการ และการคลัง

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

นอกจากนักษัตริย์รัชกาลที่ 9 ของไทย ยังทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงใกล้ชิดกับประชาชน ทรงพัฒนาประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเกษตร เช่นเดียวกับพระราชินีที่ทรงทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ทำให้คนไทยส่วนใหญ่รักและเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ ดังปรากฏในแบบเรียนวิชา “ประวัติวิทยา” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

สุภาษิต ๔ (ภุมิตถลพสุต)

ตามเสด็จมหาราชบุรุษบิณฑิการณีสภาสภามหาสมุทรประมุข ประมุข ประมุข
มหาดลสา ยามี่สุธ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

เสรีภาพที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ของตนได้โดยไม่ถูกควบคุมหรือจำกัดโดยกฎหมายหรือศีลธรรม

ผลการศึกษามีดังนี้: ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า

ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการศึกษา

และการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเอง

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2011b, pp. 189 - 190)

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 (ภูมิพลอดุลยเดช) ได้ขึ้นเสวยราชสมบัติภายหลังจากโศกนาฏกรรมของพระเชษฐาของพระองค์พระนาม อานันทมหิดล ยุวราชอดุลยเดชได้รับการราชาภิเษกใน ค.ศ. 1950 ภายหลังจากนั้น พระองค์ทรงเริ่มต้นดำเนินนโยบายแบบใหม่ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปครบทุกสถานที่ทั่วทั้งประเทศ และทรงให้โอกาสแก่เกษตรกรได้เข้าเฝ้าพระองค์เป็นการส่วนตัวพร้อมทั้งได้บอกเล่าความทุกข์ยากของพวกเขารัฐบาล คณะแพทย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรม เป็นต้น ได้ตามเสด็จพระราชดำเนินไปตามชนบทเพื่อช่วยเหลือดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เกษตรกร พัฒนาระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผักสวนครัว การเกษตรสมัยใหม่ คัดเลือกสายพันธุ์สัตว์พาหนะ สร้างถนน และระบบจ่ายน้ำ ฯลฯ ดังนี้ วิธีการสำคัญของพระมหากษัตริย์ คือ “ไม่ให้ปลาแก่คนที่กำลังหิว แต่สอนให้รู้วิธีตกปลา” วิธีนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ประชาชนในภาคอีสานของประเทศรู้จักเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการเกษตรเท่านั้น แต่ยังทำให้พวกเขาละเลิกการปลูกข้าวและฝิ่นอีกด้วย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถของพระองค์ทรงมีวิธีการส่วนพระองค์เป็นจำนวนมากที่ช่วยในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งสามารถทำให้เกษตรกรได้มีรายได้เพิ่มขึ้น และยังช่วยรักษาศิลปวัฒนธรรมประจำชาติได้อีกด้วย ความจริงวิธีทั้งหมดนี้ไม่อาจแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด แต่มันได้ทำให้พระมหากษัตริย์ยังได้รับความนิยมและความเคารพจากประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเกษตรกร แม้ว่าส่วนแบ่งทางการตลาดที่ให้จะน้อยที่สุดก็ตาม (แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

ข้อความข้างต้นกล่าวถึงพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่อาณาประชาราษฎร์ หากแต่เมื่อมาอ่านตอนท้ายของย่อหน้าอย่างพิถีพิถันก็พบว่า แม้ว่าผู้เขียนแบบเรียนดังกล่าวจะชื่นชมในพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

และพระราชินี หากแต่สิ่งเหล่านี้ก็ถูกมองว่าเป็นเพียง “การโฆษณาชวนเชื่อ” (propaganda) เท่านั้น มิได้มีเจตนาที่จะขอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ของไทยจริง ๆ

6.7 การเมืองไทยวุ่นวาย

สถานการณ์การเมืองไทยวุ่นวายมาก เกิดจากการที่ทหารเข้ามาแทรกแซงทำปฏิวัติ รัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ประเทศไทยไม่เป็นประชาธิปไตย และต้องสูญเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศ ดังปรากฏในแบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้

នៅឆ្នាំ ២០០៦ នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃតាក់ស៊ីន ស៊ីណាវ៉ាត់ត្រា (Takshin Sinavatra) ត្រូវបានចោទប្រកាន់ ពីបទអំពើពុករលួយជាមួយប្រទេសតិចខាង ដូចជា កម្ពុជា មីយ៉ាន់ម៉ា សិង្ហបុរី... ។ ស្តុកសាជីវកម្មស៊ីន (Shin Corporation Stock) បានលក់ឱ្យរដ្ឋាភិបាលសិង្ហបុរី ដោយរួចពន្ធចំនួន ៧៣ លានបាទ (១៨៨ លានដុល្លារ) ជាការថ្លែងអំណរគុណចំពោះច្បាប់អនុគោលនិយមនាគមន៍ប្រទេសសិង្ហបុរី។

បញ្ហាទាំងអស់នេះ និងពាក្យបណ្តឹងផ្សេងៗទៀតដែលបានដាក់ជូនរដ្ឋសភា ព្រះមហាក្សត្រ និងការរិះគន់របស់ ឧត្តមសេនីយ៍ សុនធី ប៊ុនយ៉ាវ៉ាត់គ្លីន (Sonthi Boonyaratglin) ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីទទួលបានប្រជាប្រិយភាព ក្នុងការប្រឆាំងនឹងលោកតាក់ស៊ីន ។ លោកតាក់ស៊ីនបានអំពាវនាវឱ្យធ្វើការបោះឆ្នោតភ្លាមតែ ត្រូវរារាំងដោយពួកលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ (ធ្វើពិការមិនចូលរួម) ហើយលទ្ធិផលបោះឆ្នោតក្នុងសភាជាប់លោកតាក់ស៊ីន តែគេចាត់ទុកជាមោឃៈជាបន្តបន្ទាប់។

នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៦ ជាការរំលឹកខួបកំណើតលើកទី ៦០ ឆ្នាំនៃការឡើងគ្រងរាជ្យរបស់ស្តេចថៃភូមិពល អគល្យតេជ តែត្រូវរំខានដោយវិបត្តិនយោបាយជាច្រើនលើកច្រើនសា។

នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០៦ លោក ឧត្តមសេនីយ៍សុនធី ប៊ុនយ៉ាវ៉ាត់គ្លីន បានដឹកនាំរដ្ឋប្រហារយោធាមួយគ្មានការបង្វែរឈាម ទម្លាក់លោកតាក់ស៊ីនពីនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងនិរទេសខ្លួនលោកទៅប្រទេស។ ក្រោយរដ្ឋប្រហារ គេបានតែងតាំង ឧត្តមសេនីយ៍ចូលនិវត្តន៍ សារាយុដ ជូឡាណុន (Sarayud Chulanont) ជានាយករដ្ឋមន្ត្រីថ្មីទី ។ ក្រោយមក តុលាការធម្មនុញ្ញបានចោទប្រកាន់និងសម្រេចថា គណបក្សថៃរ៉ាក់ថៃ (TRT) បានបន្លំសន្លឹកឆ្នោតហើយត្រូវរំលាយនិងបញ្ឈប់សមាជិកសភា ១១១ នាក់របស់គណបក្សនេះ ពីសភារយៈពេល ៥ ឆ្នាំ ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីរបស់ថៃនាពេលនោះ ត្រូវបានអនុម័តដោយប្រជាមតិភាគតិច ។

នៅខែមករា ឆ្នាំ ២០០៨ គណបក្សកំណាចប្រជាជន (PPP)
របស់លោកតាក់ស៊ីន បានទទួលជ័យជំនះដោយសំឡេងភាគច្រើនក្នុងសភា
លើយបានបង្កើតរដ្ឋាភិបាលថៃដែលដឹកនាំដោយលោកសាម៉ាក់ ស៊ិនដារ៉ាវេជ (Samak
Sundaravej) មកពីគណបក្ស ភកភ។ ប៉ុន្តែ សភាថៃមិនព្រមទទួលយក។
ក្នុងឆ្នាំនេះដែលប្រទេសថៃបានប្រឈមនឹងវិបត្តិនយោបាយនិងទំនាស់ជាច្រើន ដូចជា
ការរំលឹបរំជួលនៅខេត្តភាគត្បូងមាន ណាវ៉ាត់ធីរ៉ាត់ ប៉ាត់ថាឌី យ៉ាឡាសុតខ្លា...
និងទំនាស់ជាមួយប្រទេសពិតខាងមានឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ម៉ាឡេស៊ី និងកម្ពុជា។

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2011a, pp. 154-155)

ใน ค.ศ. 2006 นายกรัฐมนตรีไทย ทักษิณ ชินวัตร ได้ถูกกล่าวหาเรื่องทุจริตร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา พม่า สิงคโปร์ บริษัทชินคอร์ปได้ถูกขายให้แก่รัฐบาลสิงคโปร์ โดยได้หนี้ภาษีจำนวน 73 ล้านบาท (188 ล้านดอลลาร์) เป็นการแลกเปลี่ยนขอบคุณต่อกฎหมายลดหย่อนภาษีโทรคมนาคมของประเทศสิงคโปร์

ปัญหาทั้งหมดนี้ และถ้อยคำฟ้องร้องต่าง ๆ ได้ส่งให้รัฐสภา พระมหากษัตริย์ และการพิจารณาของพลเอก สนิธิ บุญยรัตกลิน ได้ถูกทำขึ้น เพื่อให้ได้รับความนิยมในการต่อต้านท่านทักษิณ ท่านทักษิณได้โน้มน้าวให้มีการเลือกตั้งในทันที แต่ได้ถูกขัดขวางโดยกลุ่มลัทธิประชาธิปไตย (ทำการคว่ำบาตรไม่เข้าร่วม) และผลการเลือกตั้งในสภา ท่านทักษิณได้รับชัยชนะ แต่เขาถือว่าเป็นโมฆะในเวลาต่อมา

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2006 เป็นการครบรอบ 60 ปี ในการขึ้นครองราชย์ของกษัตริย์ไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช แต่ต้องถูกรบกวนด้วยปัญหาทางการเมืองหลายครั้งหลายครา

ในวันที่ 19 สิงหาคม ค.ศ. 2006 พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน ได้ทำการรัฐประหารโดยไม่มีการเสียเลือดเนื้อ โคนอำนาจท่านทักษิณลงจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและเนรเทศให้ไปอยู่ต่างประเทศ ภายหลังจากการทำรัฐประหาร เขาได้แต่งตั้งพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งเกษียณอายุราชการไปแล้วขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้ฟ้องร้องและตัดสินว่า พรรคไทยรักไทยได้ปลอมแปลงบัตรเลือกตั้ง จึงต้องถูกยุบพรรค และ (มีนักการเมืองที่ต้อง) ถูกตัดสิทธิทางการเมืองเป็นระยะเวลา 5 ปี จำนวน 111 ราย รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของไทยในเวลานั้นเกิดขึ้นโดยประชาชนกลุ่มน้อย

ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2008 พรรคพลังประชาชนของท่านทักษิณ ได้รับชัยชนะครองเสียงส่วนใหญ่ในสภา และได้จัดตั้งรัฐบาลไทยนำโดย ท่านสมัคร สุนทรเวช ซึ่งมาจากพรรคพลังประชาชน แต่สภาไทยกลับ ไม่ยอมรับ ในปีเดียวกันนั้นประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาทางการเมือง และความขัดแย้งหลายครั้งครา เช่น ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดทาง ภาคใต้ คือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสงขลา รวมไปถึงความขัดแย้ง กับประเทศเพื่อนบ้าน อันประกอบไปด้วยลาว พม่า มาเลเซีย และกัมพูชา (แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาการเมืองไร้เสถียรภาพ และความขัดแย้งภายในประเทศ (ปัญหาชายแดนภาคใต้) มานานหลายทศวรรษ ส่วนสถานการณ์ภายนอกประเทศก็ตึงเครียด เพราะไทยขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่รอบด้าน นี่คือจุดอ่อน ซึ่งเป็นปัญหาที่ไทยกำลังประสบ

นอกจากนี้แบบเรียนวิชา “ศึกษาสังคม” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังได้กล่าวชื่นชม พลเอก ชวติชชัย ชูณหะวัณ ผู้เปลี่ยนสนามรบให้กลายเป็นสนามการค้า และพยายามสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในกัมพูชาว่า

ប្រជាជនបានព្រឹស្សីសលោកឆាតនៃឈ្មោះហាវ៉ាន់ (Chatchai Choonhavan) ជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីព្រោះលោកជាមេដឹកនាំបង្រួបបង្រួមជាតិ និងបានលើកឡើងនូវយោបាយស៊ីវិល និងផលប្រយោជន៍ក្នុងការធ្វើពន្ធុ។ លោកឆាតនៃបានលើកទឹកចិត្តដល់អ្នកពន្ធុធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចថែមទាំងការរីកចម្រើន និងធ្វើឱ្យប្រជាជនថែមទាំងការគាំទ្រលោកច្រើន ។ ប៉ុន្តែពួកយោធានិយមសស្ស៊ីចិត្តធ្វើរដ្ឋប្រហារនិងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយដល់ប្រជាជនថែនូវចំណុចខ្សោយរបស់រដ្ឋាភិបាលឆាតនៃ គឺអំពើពុករលួយ។

(Ministry of Education, Youth and Sport, 2011a, p. 154)

ประชาชนได้เลือกท่านชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี เพราะท่านเป็นผู้นำที่รวบรวมชาติและได้ยกนโยบายผลประโยชน์ และผลประโยชน์ที่ได้จากการค้าเป็นหลัก ชาติชายได้เอาใจใส่พวกพ่อค้าทำให้เศรษฐกิจไทยมีการพัฒนา และทำให้ประชาชนไทยสนับสนุนท่านเป็นจำนวนมาก แต่พวกทหารได้คัดก่อกองการรัฐประหารและทำการเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นจุดอ่อนของรัฐบาลชาติชายเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวงให้ประชาชนไทยได้ทราบ

(แปลและเรียบเรียงโดยผู้วิจัย)

แบบเรียนประวัติศาสตร์ของกัมพูชาได้พยายามนำเสนอภาพการเมืองไทยที่ไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะถูกแทรกแซงจากทหาร และบ่อยครั้งประเทศไทยต้องถูกปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการทหาร (military dictatorship) นอกจากนี้แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของกัมพูชายังได้นำเสนอภาพของทหารไทยในฐานะ “ผู้ร้าย” ที่แย่งชิงอำนาจไปจากนายกรัฐมนตรีที่ประชาชนเลือกตั้งมา และพยายามนำเสนอเรื่องราวของนายกรัฐมนตรีที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลกัมพูชามากเป็นพิเศษ คือ พลเอก ชชาติชาย ชุณหะวัณ และ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร

7. สรุปและอภิปรายผล

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในบทที่ 2 ของงานวิจัยเรื่อง “ภาพแทนไทยในนวนิยายเขมร” ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาภาพแทนไทยในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชา เพื่อมาอธิบายในเรื่องของอิทธิพลของการศึกษาชาติ ที่มีผลต่อการสร้างภาพแทนในงานนวนิยายเขมร

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชาสร้างภาพแทนให้คนไทยว่าเป็นใคร มาจากไหน ประวัติศาสตร์ชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นมาอย่างไร จุดแข็งและจุดอ่อนของไทยอยู่ตรงไหน ทั้งนี้ในสายตาของชาวกัมพูชาแล้ว จุดแข็งคือ ไทยมีสถาบันกษัตริย์ที่ดี ส่วนจุดอ่อนคือ การที่ทหารเข้ามาแทรกแซงการเมือง ทำให้ประเทศชาติไม่เป็นประชาธิปไตย

ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งที่แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชาควรพิจารณาทบทวน คือ 1) แบบเรียนดังกล่าวควรมีการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น ชื่อบุคคลหรือสถานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์สำคัญนั้น ๆ ขึ้น เพราะการนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาด ย่อมลดความน่าเชื่อถือของแบบเรียนลง และ 2) แบบเรียนเป็นงานเขียนเชิงวิชาการ จึงควรนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากกว่า ข้อคิดเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวเพื่อลดการชี้นำทางความคิด และเป็นการสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน

การที่แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของกัมพูชาบรรจุข้อคิดเห็น อารมณ์ความรู้สึกที่มากจนเกินพอดี และใช้ภาษาที่เต็มไปด้วยคำที่ทำให้เกิดจินตภาพ หรือโวหารภาพพจน์ ทำให้นักวิชาการดังกล่าวมีลักษณะไม่ต่างไปจากงานวรรณกรรม เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพื่อทำให้พันธกิจสำคัญ คือการสร้าง “ศัตรูของชาติ” บรรลุผลนั่นเอง

ศัตรูหมายเลข 1 (และเพียงหนึ่งเดียวในตอนนั้น) ของเขมรตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันที่ปรากฏในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาของกัมพูชา จึงเป็น “สยาม” หรือ “ไทย” คนป่าที่อพยพลงมาจากทางตอนใต้ของจีน และเข้ามายึดครองดินแดนที่เคยเป็นของ

คนเขมร ไม่เพียงแต่เท่านั้น คนกลุ่มนี้ยังได้แย่งชิงมรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของเขมรไปเป็นของตนเองด้วย เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ดนตรี และนาฏศิลป์ เป็นต้น

สยามหรือไทยทำให้เมืองพระนครอันเรืองโรจน์ต้องถึงกาลล่มสลาย สยามเข้ามากดขี่ข่มเหงชาวเขมรอย่างไร้ความปราณี นอกจากนี้ยังเป็นพวกที่ชอบเนรคุณ ทั้ง ๆ ที่เขมรเคยไปช่วยรบกับพม่าให้ แต่กลับไม่สำนึก การสร้าง “ศัตรูของชาติ” ขึ้นมานี้ก็เพื่อปลุกจิตสำนึกให้คนเขมรรู้สึกรักชาติมากขึ้น ตระหนักถึงความสำคัญของ “ความสมัคสมานสามัคคี” เพื่อเป้าหมายสูงสุดร่วมกัน คือ ผนึกกำลังต่อสู้กับศัตรูของชาตินั่นเอง

แบบเรียนวิชาศึกษาสังคมและประวัติศาสตร์ของเขมรยังคงสอนประวัติศาสตร์แบบจารีต ปลุกฝังวิธีคิดแบบ “ล้าหลัง คลั่งชาติ” (Chauvinism) ให้แก่เด็กและเยาวชน แบ่งแยกความเป็น “พวกเรา” และ “พวกเขา” จนทำให้เกิดความขัดแย้งตามมาเป็นระลอกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แทนที่แบบเรียนจะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ โดยไม่ติดอยู่ใน “กับดัก” ของอดีต รู้จักนำประสบการณ์มาปรับใช้เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดปัจจุบัน และสร้างอนาคตที่ดีร่วมกันของทั้งสองแผ่นดินให้เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง/References

- ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม. (2555). การศึกษาวิเคราะห์บทอ่านในหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของราชอาณาจักรกัมพูชา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- มิตต ทรัพย์ผุด และ วุฒิชัย นาคเขียว. (2557). พัฒนาการของหนังสือเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชาตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 10(1), 123-146.
- ศานติ ภักดีคำ. (14 เมษายน 2567). "ไทย" ในแบบเรียนประวัติศาสตร์กัมพูชา ตัวร้ายแย่งชิงดินแดน - นำความวิบัติสู่เขมร?. ศิลปวัฒนธรรม. https://www.silpa-mag.com/history/article_39654
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2548). วาทกรรม ภาพแทน และอัตลักษณ์ วรรณคดีศึกษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรม 2. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์. <http://www.phd-lit.arts.chula.ac.th/Download/discourse.pdf>
- Ministry of Education, Youth and Sport. (2011a). *Siksa Songkum 9*. Publishing and Distribution House.
- Ministry of Education, Youth and Sport. (2011b). *Prawatwitya 12*. Publishing and Distribution House.
- Ministry of Education, Youth and Sport. (2015). *Siksa Songkum 8*. Publishing and Distribution House.
- Ministry of Education, Youth and Sport. (2017a). *Siksa Songkum 10*. Publishing and Distribution House.
- Ministry of Education, Youth and Sport. (2017b). *Prawatwitya 11*. Publishing and Distribution House.